

здійснювати належну підтримку їх діяльності, поліпшувати регулювання попиту й пропозиції продукції та управління агропромисловим виробництвом на регіональному і державному рівнях.

Література

1. Аграрні кластери в запитання та відповідях / [Крапивко М. Ф., Луженко Ю. О., Малік М. Й. та ін.]; за ред. М. Ф. Кропивка. – К. : ННЦ ІАЕ, 2013. – 30 с.
2. Березенко Т. В. Євроінтеграційний шлях розвитку національної олієжирової галузі : моногр. / Т. В. Березенко. – К. : Кондор, 2014. – 432 с.
3. Лупенко Ю. О. Агрохолдинги в Україні та посилення соціальної спрямованості їх діяльності / Ю. О. Лупенко, М. Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 2013. – № 7. – С. 5–21.
4. Пархомець М. К. Організаційно-економічні основи розвитку молокопродуктового підкомплексу в ринкових умовах : моногр. / М. К. Пархомець. – Тернопіль : Економічна думка, 2005. – 346 с.
5. Пархомець М. К. Організаційно-економічні засади підвищення ефективності функціонування цукробурякового підкомплексу АПК : моногр. / М. К. Пархомець, О. Р. Олійник. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 260 с.
6. Череп А. В. Створення та розвиток кластерних об'єднань підприємств харчової промисловості: теорія і практика / А. В. Череп, Т. В. Пуліна. – Запоріжжя : ЗНТК, 2011. – 260 с.

Галина ПИРІГ, Мирон ГУДЗИЛЯК

Тернопільський національний економічний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

Забруднення довкілля стало глобальною проблемою, яка динамічно збільшується у відповідності до зростання кількості людей.

Специфіка сьогоденної ситуації полягає в тому, що накопичувані десятиліттями екологічні проблеми тепер треба вирішувати в зовсім інших політичних та економічних умовах. У зв'язку з цим надзвичайно актуальними є еколого-економічні дослідження трансформаційних процесів, наукове обґрунтування стратегії екологічної політики, розробка теоретико-методичних основ формування регіональних систем екологічної безпеки і т.д.

Соціально-економічні аспекти формування та реалізації тенденцій природокористування та захисту довкілля висвітлені в працях Амоші О.І., Балацького О.Ф., Буркинського Б.В., Галушкіної Т.П., Герасимчук З.В., Гринів Л.С., Данилишина Б.М., Долішнього М.І., Качинського А.В., Ковалю Я.В., Мельника Л.Г., Мішеніна Є.В., Міщенко В.С., Павлова В.І., Сахаєва В.Г., Синякевича І.М., Стадницького Ю.І., Степаненка А.В., Степанова В.М., Туниці Ю.Ю., Федорищевої А.Г., Харічкова С.К., Хвесика М.А., Хлобистова Є.В. та інші.

Проте, незважаючи на певний науковий рівень досліджень їх регіональний аспект потребує суттєвого поглиблення, удосконалення.

В нашій країні існує незадовільний стан природного середовища, оскільки на нього впливають такі чинники:

- неправильне використання природних ресурсів та інтенсивність експлуатації надр;
- значне збільшення викидів шкідливих речовин у водні об'єкти, атмосферу, що і губить велику частину фауни;
- погіршення земельного потенціалу приводить до втрати родючості земель.

Розглядаючи різні типи екосистем, необхідно зазначити, що стратегію розвитку будь-якої екосистеми визначає екологічна політика країни.

Сталий розвиток екологічної політики створюється при умові зниження біотичного, абіотичного та антропогенного впливу на довкілля до раціонально-обґрунтованого рівня. Підтримування стабільних функцій біосфери, відновлення якості водних та лісових ресурсів, атмосферного повітря до відповідного рівня гарантує його постійність та формування специфічної системи якісного використання ресурсів та збереження їх для майбутнього, що передбачає динамічну співпрацю з усіма високорозвинутими державами і світовими бізнес-структурами.

Чинники, що спричиняють деградацію довкілля, представлені на (рис. 1).

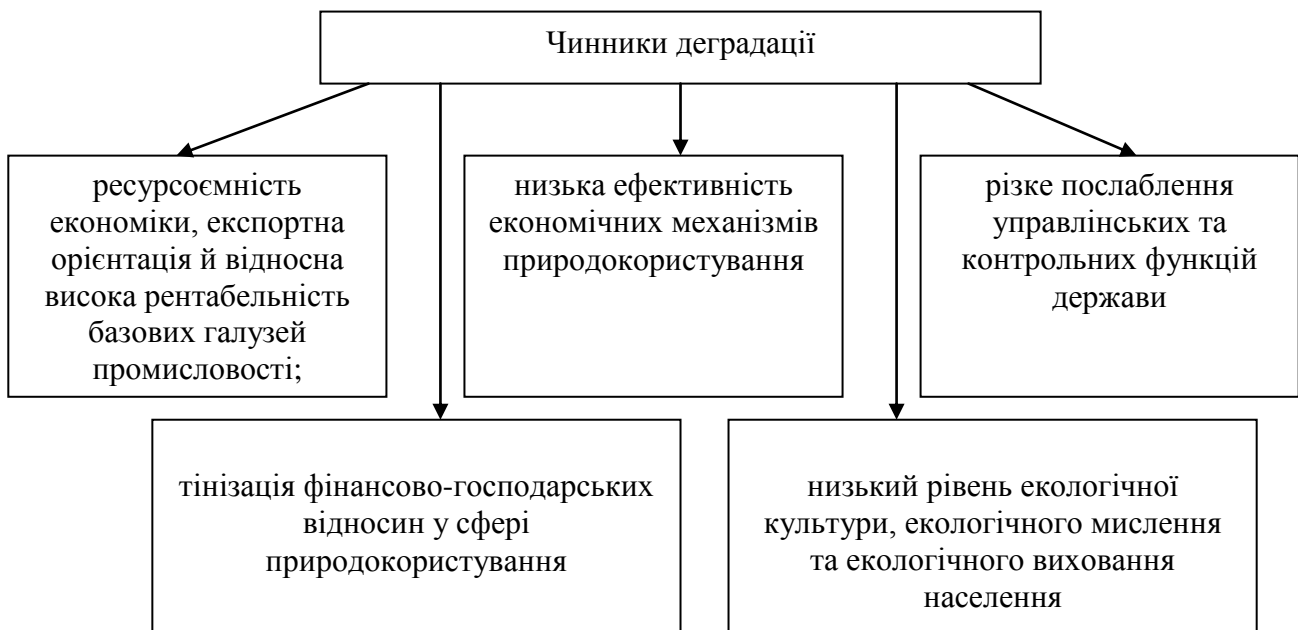

Рис. 1. Чинники деградації навколишнього середовища

Джерело: *розроблено авторами*

Чинники деградації довкілля спричиняють низький рівень екологічної освіти, в наслідок чого формується низька екологічна культура, що приводить до низької ефективності використання природних ресурсів.

Водночас, зростання економіки та використання старих неефективних технологій призводить до високих рівнів забруднення, що вимагає підвищення дієвості та ефективності формування екологічної політики.

Політика України потребує розробки і затвердження національної екологічної політики, яка б враховувала рішення Йоханесбурзького саміту з сталого розвитку та міжнародних конференцій «Довкілля для Європи» [1].

Слід враховувати, що витрати на охорону довкілля можуть приводити до гальмування темпів економічного зростання. У свою чергу необхідність охорони навколишнього середовища передбачає створення нових видів економічної активності, сприяє організації додаткових робочих місць, наприклад за рахунок розвитку екологічно-орієнтованої підприємницької діяльності. Таким чином, розвиток економіки необхідне для вирішення загострилися екологічних проблем, а екологічне благополуччя і економічний добробут знаходяться в єдності і тісному взаємозв'язку.

Найбільш значимо в нашій країні державне екологічне управління. Державне управління у сфері охорони навколишнього середовища означає реалізацію всіма уповноваженими на те органами та особами в рамках своєї компетенції екологічної політики, яка здійснюється відповідно до чинного законодавства, концепціями та стратегіями.

Виділяють такі функції державного екологічного управління:

- визначення стратегії (прийняття державних концепцій) і планування;
- здійснення екологічного моніторингу, екологічного аудиту;
- розподіл і перерозподіл природних ресурсів між користувачами;
- видача дозволів і ліцензій на користування природними ресурсами і надання впливів на довкілля;
- законотворчість, контроль і нагляд, вирішення спорів.

Конкретні методи екологічного регулювання визначаються такими особливостями сфери природокористування та охорони довкілля:

- інфраструктурним характером продукції і послуг екологічної сфери;
- специфікою відносин власності на ресурси природи;
- специфікою ринкових відносин в екологічній сфері та істотною роллю держави в управлінні природокористуванням.

В цілому, ефективний господарський механізм природокористування повинен враховувати перераховані вище особливості і спиратися як на адміністративно-контрольні, економічні (включаючи і ринкові, фінансово-податкові), так і на соціально-політичні, психологічні, морально-етичні інструменти.

Аналіз інструментів екологічного регулювання показує, що і адміністративні, і економічні методи мають як сильні, так і слабкі сторони. Наприклад, адміністративно-контрольні інструменти забезпечують точність і визначеність задаються цілей; але вони недостатньо гнучкі і вимагають надмірних адміністративних витрат, не стимулюють інновації. У свою чергу, економічні інструменти, з одного боку, мають високу ефективність з точки зору економії екологічних витрат, дають самостійного визначення підприємствами стратегії природоохоронних заходів. Але з іншого боку, мають високу

чутливість до інфляційних процесів, виникає ризик зниження конкурентоспроможності тощо.

У реальній дійсності застосовувати всі важелі одночасно не можна, так як деякі з них можуть дублювати один одного або ж виконувати протилежні функції. Тому при формуванні господарського механізму природокористування необхідно знайти оптимальну структуру поєднання адміністративних та економічних важелів і методів, а також інструментів поточного та перспективного екологічного регулювання. В принципі всі економічні інструменти, включаючи і ринково-орієнтовані, базуються на екологічних стандартах, нормативах і лімітах, що встановлюються органами державного управління природокористуванням. Це не означає, що держава завжди прямо і безпосередньо втручається в процес природокористування. Вона може здійснити державний контроль на відстані, тим самим посилюючи демократичні тенденції, підвищуючи якість і гнучкість екологічного регулювання.

Література

1. Національна екологічна політика України: оцінка і стратегія розвитку /; Програма розвитку ООН; Глобальний екологічний фонд – Офіц. вид. – К. : Copyright, 2007. – 184 с. – (Документ підготовлено в рамках проекту ПРООН/ГЕФ).

2. Parson E. A. A summary of major documents signed at the Earth Summit and the Global Forum / E. A. Parson, P. M. Haas, M. A. Levy. – Environment 34 (4), 1992. – P. 12–15, 34–36.

Петро ПУЦЕНТЕЙЛО

Тернопільський національний економічний університет

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Під обліково-аналітичним забезпеченням, слід розуміти сукупність заходів, інструментів і методів бухгалтерського обліку і аналізу, що сприяють формуванню інформаційного ресурсу при розробці фінансових прогнозів для встановлення причинно-наслідкових зв'язків, які виникатимуть в процесі підтримки стабільної фінансово-господарської діяльності та її окремих сторін у майбутньому.

Ступінь впливу конкретних факторів залежить від прийнятих керівником управлінських рішень, а, отже, від рівня обліково-аналітичного забезпечення на підприємстві.

Обліково-аналітична система це сукупність облікових, аналітичних, координаційних і контрольних процедур, синергетичний вплив яких спрямований на задоволення потреб зовнішніх і внутрішніх користувачів в генеруванні найбільш повної і комплексної інформації, її адаптації до змін